

Зовнішнє незалежне оцінювання 2015 року

Українська мова

БАЗОВИЙ РІВЕНЬ

Частина 1

1. Апостроф треба писати на місці обох пропусків у рядку
А досвідчений різьб..яр, високий бур..ян
Б велике сузір..я, роз..ятрена рана
В очікувана прем..ера, духм..яна страва
Г гарне ім..я, швидкий пор..ятунок

2. Немає лексичної помилки в рядку
А погляди співпадають
Б багаточисельні дзвінки
В рішити завдання
Г наступного разу

3. Спільнокореневим до слова *радити* є
А радість
Б радіо
В порада
Г радист

4. Перший склад наголошений у слові
А дочка
Б дрова
В жалюзі
Г жаркий

5. Неправильно вжито прийменник у словосполученні
- А відповідати по черзі
 - Б вишивати по шовку
 - В зустрітися по обіді
 - Г зайти по неухважності
6. Відокремленим означенням можна замінити підрядну частину в реченні
- А Я милуюся барвистими квітами, що ростуть біля будинку.
 - Б Краплі дощу, який щойно випав, мерехтіли на пелюстках.
 - В Серед квітів, що стояли у вазі на вікні, були й волошки.
 - Г Вона дивилася на білу орхідею, яку подарували друзі.

Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.

(1) Холодні осінні тумани клубочаться *в/горі* і спускають на землю мокрі коси. (2) Пливе в сірі *без/вісті* нудьга, пливе [...], і стиха хлипає сум. (3) Плачуть голі дерева, плачуть солом'яні стріхи, умивається сльозами вбога земля і *не/знає*, коли усміхнеться. (4) Міриади дрібних крапель спадають *до/долу*, і пливуть, змішані з землею, брудними потоками. (5) Недобрі думи крутяться тут, над головою, висять хмарами, котяться туманом.

7. На місці пропуску в тексті можуть бути всі слова, ОКРІМ
- А відчай
 - Б злість
 - В розпач
 - Г безнадія
8. У тексті окремо треба писати
- А в/горі
 - Б до/долу
 - В без/вісті
 - Г не/знає

9. Уточнювальною обставиною ускладнено речення
- А друге
 - Б третє
 - В четверте
 - Г п'яте
10. Пунктуаційну помилку допущено в реченні
- А першому
 - Б другому
 - В третьому
 - Г четвертому
11. Звук [ð] є в кожному слові рядка
- А дитина, боротьба, день
 - Б кладка, футболіст, город
 - В ведмідь, десять, джерело
 - Г баскетбол, душа, дзвінок
 - Д податок, дятел, звідти
12. Фразеологізм *через пень-колоду* має антонім
- А комар носа не підточить
 - Б далеко куцо́му до зайця
 - В і кіт не валявся
 - Г як курка лапою
 - Д мухи не зобидить
13. Літеру *о* на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка
- А свіж..сті, ш..сти, ж..натий
 - Б ч..рнетка, щ..тина, ч..тири
 - В ч..рнило, веч..рові, пш..но
 - Г щ..ка, менш..сті, пш..ниця
 - Д пекуч..сті, увеч..рі, ч..рний

14. Потрібно поставити *y* на місці всіх пропусків у рядку
- А гуляв ... лісі, улюблений ..читель, блиск ... очах
 - Б було ... Києві, лежала ... шухляді, плавала ... воді
 - В знімки ... фотографа, ліси ... хвої, читати ..голос
 - Г перерва ... навчанні, їхати ... вагоні, десь ... річці
 - Д бути ... формі, осінь ... Каневі, допоможе ..війти
15. Подовження приголосних відбувається у формі *Ор. в.* однини всіх іменників рядка
- А путь, річ, шампунь
 - Б міць, стать, продаж
 - В сталь, дріб, суміш
 - Г поміч, сіль, доповідь
 - Д вісь, мить, ступінь
16. Правильно написано всі слова в рядку
- А тріснути, тижневик, контрастний
 - Б рідкісний, ненависний, захистний
 - В форпостний, пісний, кількісний
 - Г шістсот, кістлявий, студенський
 - Д улесливий, цілістний, шелеснути
17. Закінчення *-і* має іменник у рядку
- А чотири секунд..
 - Б обидві дівчин..
 - В півтора тижн..
 - Г три лікар..
 - Д два муляр..

18. Помилку у творенні ступенів порівняння прикметників допущено в рядку
- А коротший, щонайкращий
 - Б ближчий, більш гарячіший
 - В добріший, найменш удалий
 - Г цікавіший, якнайдорожчий
 - Д вужчий, найменш потрібний
19. НЕПРАВИЛЬНО оформлено пряму мову в рядку
- А «Митець не може відвернутися від своєї сучасності, – говорив Альбер Камю і далі пояснював: «Якби він відвернувся від неї, то промовляв би в порожнечу».
 - Б Український письменник В. Винниченко якось сказав: «Як нудно, сіро проходить життя людей неталановитих, так нудно й нецікаво живуть без любові навіть талановиті».
 - В «Суспільність, – говорив М. Грушевський, – що має віру в себе, мусить мати й відвагу глянути на правду свого минулого, щоб зачерпнути в ній не зневіру, а силу».
 - Г Мати Тереза знала силу посмішки, тож усім, хто зневірився, радила: «Отримавши від життя чергового удару, скажіть собі: «Усе могло бути набагато гірше» і посміхніться».
 - Д «Слово – найтонше доторкання до серця, – був переконаний В. Сухомлинський, – воно може стати і запашною квіткою, і живою водою, і розжареним залізом».
20. Правильно утворено форму третьої особи множини від дієслова
- А ловити – ловлють
 - Б мріяти – мріять
 - В молоти – мелють
 - Г солити – солють
 - Д бігти – біжуть

21. Синонімічним до простого речення «*У сучасному світі вивчення мов міжнародного спілкування вкрай потрібне для досягнення особистістю успіху*» є складнопідрядне речення

- А У сучасному світі вивчати мови міжнародного спілкування вкрай потрібно, тому що так особистість може досягти успіху.
- Б У сучасному світі вивчення мов міжнародного спілкування вкрай потрібне, щоб особистість могла досягти успіху.
- В У сучасному світі вивчати мови міжнародного спілкування вкрай потрібно, адже це свідчить про досягнення особистістю успіху.
- Г У сучасному світі вивчення мов міжнародного спілкування вкрай потрібне, оскільки так особистість досягне успіху.
- Д У сучасному світі вивчення мов міжнародного спілкування вкрай потрібне через те, що так особистість може досягти успіху.

22. Кому (коми) треба ставити в реченні (розділові знаки пропущено)

- А Пізньої осені на зритій землі поплуталась гарбузова огудина.
- Б А тим часом місяць пливе оглядять небо й зорі та землю й море.
- В У моїй душі бриніли людські голоси і ні вдень ні вночі не давали спокою.
- Г Підемо до лісу або в гай погуляти чи на річку порибалити.
- Д Жовтороте ластів'ятко силилося вилетіти з гнізда та ще не змогло.

23. Двокрапку треба поставити, якщо до частини «*Люблю теплу весняну пору...*» додати фрагмент рядка

- А ... коли з-під снігу виглядають перші блакитні проліски.
- Б ... кидаю всі невідкладні справи та йду в поля далекі.
- В ... у цей час народжуються нові потаємні мрії та сподівання.
- Г ... час пробудження природи від тривалого зимового сну.
- Д ... ласкаву, сонячну, повну радісних пташиних переливів.

24. Доберіть синоніми.

	<i>Слово</i>	<i>Синонім</i>
1	кардинальний	А істотний
2	превентивний	Б всеосяжний
3	тотальний	В передовий
4	фіктивний	Г підроблений
		Д запобіжний

25. З'ясуйте, який відокремлений член речення є в кожному прикладі.

	<i>Відокремлений член речення</i>	<i>Приклад</i>
1	додаток	А Бо коли, закохані в минуле, прокуняєм свій великий час, наша лінь нікого не розчулить.
2	означення	Б Буду, мамо горда і вродлива, з тебе дивуватися повік.
3	обставина	В Там, у степу, схрестилися дороги, немов у герці дикому мечі.
4	прикладка	Г Не шкодуй добра мені, людині, щастя не жалій моїм літам.
		Д Чи винні ми щось комусь у житті, окрім наших батьків?

26. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире.

<i>Випадок уживання тире</i>	<i>Приклад</i>
1 тире в неповному реченні	А Найбільше у світі любив він багрянолисту осінь – природи солодку зрілість.
2 тире при відокремленій прикладці	Б Дівчина внесла оберемок майористих квітів – до цього похмура кімната враз ожила.
3 тире в реченні з однорідними членами	В Зацвіла тендітно-біла конвалія в гаю, а сонячно-тремтливі кульбабки – біля ставу.
4 тире між підметом і присудком	Г Класична пластика, і контур строгий, і логіки залізна течія – це справжньої поезії дороги.
	Д Зображення флори й фауни: квітів, дерев, тварин – свідчать про обожнення природи нашими предками.

27. Установіть відповідність між видом речення та прикладом.

<i>Вид речення</i>	<i>Приклад</i>
1 складносурядне	А Мільярди перлин мерехтіли на всьому, випромінюючи маленькі сонця, розсипаючи спектри на лапатах листі дубів і ліщини.
2 складнопідрядне	Б Тихо-мирно спала згряя лебедина, і даремно лебідь звав, будив її.
3 безсполучникове	В Стоять жоржини мокрі-мокрі, сплять діамантові жуки, під грушею у дикій моркві до ранку ходять їжаки.
4 складне з різними видами зв'язку	Г Коли з дерев, сумно кружляючи, падало жовтогаряче листя, повернувся додому Оксен.
	Д Ти з'явилась мені – і здалося, що світ помолодшав навколо на тисячу літ.

28. З'ясуйте, якою частиною мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово).

Олена Теліга вважала, (1)що для українки має бути (2)характерним поєднання «найкращої жіночності з найвищою мужністю», і переймалася (3)тим, що в українській літературі не (4)створено ідеального образу жінки.

- А займенник
- Б прикметник
- В дієслово
- Г сполучник
- Д прислівник

Читання та аналіз тексту

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків)
і виконайте завдання 29–33.

Маленький шлях – не для людей...

(1–5) Є такі тихі затінені місцинки поміж густою травою, торішнім листям чи просто на землі – місцинки, помережані стежками. Треба низько-низько нахилитись або лягти на живіт, щоб побачити шляхи маленьких істот. Кожна така стежечка веде до крихітної нірки, скрученого з листочка будиночка, під камінчик чи суху гілку. Інколи ці шляхи позначені срібlistим слизом, помережані павутинням.

(6–11) Маленький народ має свої звичаї й подорожує не дуже далеко. Його шляхи ведуть по стовбуру дерева в пошуках солодкого соку чи просто щоб відпочити на зігрітому сонцем листку, погойдатися. Як же добре, напевно, колисатися на м'якому пахучому листі! Навіть упасти не боляче, коли ти можеш на льоту прикріпитися міцною надійною павутинкою. Комахи тонше відчувають тяжіння землі, сонце, вологість.

(12–16) Ясного дня маленькі істоти метушаться, латають свої хатки, чистять нірки, пильнують, чи добре закутані дітки. Усі шість лапок прудко бігають. І, певно ж, вони якось спілкуються між собою, як ото в селі сусіди перегукуються через пліт. І не чинять одне одному кривди. А похмурого чи дощового дня сплять у своїх домівках.

(17–20) Очима, утомленими від телевізора, книг чи облич інших людей, не побачиш, як самовіддано бореться кожна істота за життя, захищає своє потомство. Комахи не хочуть нищення й хаосу на власній землі від більших, сильніших істот, а ті просто не відають, що роблять.

(21–23) Треба мати дуже добрий зір. Мало хто з людей здатний бачити. Коли зранку протираєш очі, несвідомо хочеш побачити все краще. Але для цього треба любити.

(24–26) Кожна наша, навіть ненавмисна, поява загрозна й небезпечна для маленького, хоча й незліченного народу. Ми ніколи не пройдемо їхніми шляхами. Ми надто грубі й великі для цього і не повинні втручатися.

(27–29) Уявімо на мить, що існують інші істоти, які дивляться на нас, як на комах. Наша метушня видається їм позбавленою сенсу. Вони не зможуть пройти нашими шляхами й оцінити духовну велич, якщо вона в нас є.

(30–34) Ми будуємо житла, добуваємо харч, залатуємо діри власного існування, боронимося самі й оберігаємо дітей. І попри все маємо час, щоб відчутти себе беззахисними. І тому, щоб захиститися, шукаємо Бога. А що, коли він ставиться до нас, як ми до комах? Але, перемігши страх, ми уявляємо його подібним до нас, тільки в стократ кращим і досконалішим.

(35–37) Дивно бути людиною – такою чужою для всіх істотою. Хіба це щастя – бути людиною? Щастя – просто бути в злагоді, хай ти дерево, травинка, жабка чи цвіркун. Ми нікуди не йдемо, ми просто тікаємо.

(38, 39) Щойно почнеш замислюватися над цим, тебе охоплять якісь людські проблеми.

(40–44) Дуже важко жити серед людей. Вони постійно нагадують про існування часу, хоча це фікція нашого штучного світу. Він примушує нас вірити, що обов'язково треба розбиватися до крові, щоб подолати стіну й потрапити в сад. Але знайти в собі злагоду краще, ніж страждати; підкоритися законам космосу легше, ніж суспільним.

(45–49) Дитинство, розквіт, старість – це не дія часу, а стан душі, її різні обличчя. Ніби гра. Дитина бавиться в дорослу або немовля, приміряючи, що краще до лица: інфантильність чи відповідальність. Згодом дорослі навчають її того, що вміють самі, – автоматизму. Якби не це, ми б не шукали крихітку знання, не сиділи б розгублено над цією мізерією.

(50, 51) Як усе-таки добре не бути людиною. Важко знайти більш неприродну істоту.

За Г. Пагутяк

- 29.** У тексті НЕМАЄ відповіді на запитання
- А Чи може людина зрозуміти життя комах?
 - Б Чи є істоти, які дивляться на нас, як ми на комах?
 - В Чи є людина гармонійною часточкою всесвіту?
 - Г Чи відлік часу є фікцією, придуманою людиною?

30. Метафоричний зміст речення «Він примушує нас вірити, що обов'язково треба розбиватися до крові, щоб подолати стіну й потрапити в сад» (рядки 41, 42) розкрито в рядку

- А Кожен повинен досягати своєї мети за будь-яку ціну.
- Б Тільки докладаючи зусиль, можна досягти задуманого, здійснити свою мрію.
- В Людське життя сповнене перешкод і труднощів.
- Г Підкорена суспільним законом людина досягає своєї мети в боротьбі.

- 31.**** Рядки 45–49
- А** підсумовують сказане в попередніх абзацах
 - Б** ілюструють аргумент, наведений у рядках 40–44
 - В** обґрунтовують висловлене в рядках 40–44
 - Г** розширюють міркування з попереднього абзацу
- 32.**** Текст НЕ суперечить твердженню
- А** Комахи – гидкі створіння.
 - Б** Людина – володар планети.
 - В** Люди розумніші за комах.
 - Г** Людське життя підвладне часові.
- 33.** Головну ідею тексту найповніше розкрито в реченні
- А** Комахи не хочуть нищення й хаосу на власній землі від більших, сильніших істот, а ті просто не відають, що роблять (рядки 19, 20).
 - Б** Уявімо на мить, що існують інші істоти, які дивляться на нас, як на комах (рядки 27, 28).
 - В** А що, коли він ставиться до нас, як ми до комах (рядки 32, 33)?
 - Г** Щастя – просто бути в злагоді, хай ти дерево, травинка, жабка чи цвіркун (рядки 36, 37).

Частина 2

Українська література

- 34.** Марусю Чурай вважають автором твору
- А** «Ой Морозе, Морозенку»
 - Б** «Бондарівна»
 - В** «Засвіт встали козаченьки»
 - Г** «Чи не той то Хміль»
 - Д** «Дума про Марусю Богуславку»

** – за рішенням апеляційної комісії при Українському центрі оцінювання якості освіти всім учасникам, які виконували це завдання, зараховано 1 (один) бал

35. Вислів давньогрецького філософа Епікура *«Дякуємо блаженній природі за те, що потрібне зробила неважким, а важке непотрібним»* використано у творі
- А «Наталка Полтавка»
 - Б «Бджола та Шершень»
 - В «Маруся»
 - Г «Максим Гримач»
 - Д «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
36. *«Чи я вам рівня? Ви пан, а я сирота; ви багатий, а я бідна; та й по всьому я вам не під пару»*, – відмовляється від залицянь заможного посадовця головна героїня твору
- А Тараса Шевченка
 - Б Лесі Українки
 - В Ліни Костенко
 - Г Івана Франка
 - Д Івана Котляревського
37. Заклик до українців
*Обніміться ж, брати мої.
Молю вас, благаю!*
лунає у творі
- А Івана Котляревського
 - Б Тараса Шевченка
 - В Пантелеймона Куліша
 - Г Івана Франка
 - Д Лесі Українки
38. *«Дай Боже, щоб обидва береги Дніпровії приклонились під одну булаву!»*, – заявляє герой твору
- А «Україна в огні»
 - Б «Чорна рада»
 - В «Максим Гримач»
 - Г «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
 - Д «Кайдашева сім'я»

39. Історія села Піски є однією із сюжетних ліній твору

- А «Кайдашева сім'я»
- Б «Земля»
- В «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»
- Г «Тіні забутих предків»
- Д «Камінний хрест»

40. *В житті мене ти й знать не знаєш,
Ідеш по вулиці – минаєш,
Вклонюся – навіть не зирнеш
І головою не кивнеш, –*
дорікає коханій ліричний герой твору

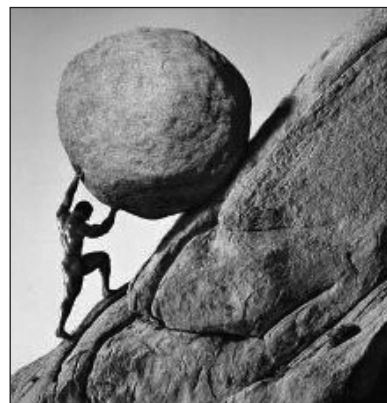
- А Івана Франка
- Б Миколи Вороного
- В Олександра Олеся
- Г Павла Тичини
- Д Максима Рильського

41. *«Чую, як мені легше робиться, наче нова душа сюди ввійшла, а стара,
дворянська, попелом стала», –* зізнається

- А Борис Тетерваковський
- Б Михайло Черевань
- В Омелько Кайдаш
- Г Мартин Боруля
- Д Максим Гудзь

42. На рисунку зображено персонажа античної міфології,
образ якого переосмислено у творі

- А «Кавказ»
- Б «De libertate»
- В «Гімн»
- Г «Contra spem spero!»
- Д «Молюсь і вірю»

43. «Недалеко від ріки Серету на Буковині» відбуваються події твору
- А «Камінний хрест»
 - Б «Земля»
 - В «Тіні забутих предків»
 - Г «Максим Гримач»
 - Д «Момент»
44. Карпатськими Ромео й Джульеттою називають героїв твору
- А Олесь Гончара
 - Б Ольги Кобилянської
 - В Марка Вовчка
 - Г Григора Тютюнника
 - Д Михайла Коцюбинського
45. «Його романи та повісті складаються з окремих цілком закінчених (сюжетно й композиційно) новел, що своєю ідеєю, персонажем, загальною психологічною настановою й внутрішніми взаємозв'язками творять дивну цілість і закінченість», – сказано про
- А Миколу Хвильового
 - Б Юрія Яновського
 - В Василя Стефаника
 - Г Олександра Довженка
 - Д Михайла Коцюбинського
46. У рядках
Йде весна
Запахна,
Квітами-перлами
Закосичена
провідним художнім засобом є
- А персоніфікація
 - Б паралелізм
 - В анафора
 - Г оксиморон
 - Д порівняння

47. Справжнє прізвище автора твору «Я (Романтика)» –
- А Кандиба
 - Б Косач
 - В Фітільов
 - Г Лозов'ягін
 - Д Тобілевич
48. *«Подумай, що скажуть на тім світі діди й прадіди наші, почувши, що ти міняєш прізвище»*, – застерігає брата
- А Леся Черевань
 - Б Мина Товченик
 - В Михайло Федорчук
 - Г Тарас Мазайло
 - Д Тимофій Лушня
49. *«Тільки було це так давно, що майже все вже розтануло в далекім мареві часу, як сон, і потонуло. Одна лишень Десна зосталася нетлінною у стомленій уяві. Свята чиста ріка моїх дитячих незабутніх літ і мрій»*, – писав
- А Валер'ян Підмогильний
 - Б Олесь Гончар
 - В Григір Тютюнник
 - Г Остап Вишня
 - Д Олександр Довженко
50. *«Любові всевишній»* автор присвятив
- А роман у новелах
 - Б роман у віршах
 - В драму-феєрію
 - Г кіноповість
 - Д новелу

51. У рядках

*Як не хочеш, моє серце,
Дружиною бути,
То дай мені таке зілля,
Щоб тебе забути*
йдеться про

- А Карпа Яркового
- Б Саву Федорчука
- В Грицька Бобренка
- Г Івана Палійчука
- Д Мокія Мазайла

52. Представником Празької школи був автор твору

- А «Різдво»
- Б «Молюсь і вірю»
- В «О панно Інно»
- Г «Стилет чи стилос?»
- Д «Любіть Україну»

53. Представником постмодерного письменства в Україні є

- А Юрій Андрухович
- Б Євген Маланюк
- В Василь Стус
- Г Богдан-Ігор Антонич
- Д Василь Симоненко

54. Установіть відповідність між персонажем твору та літературним напрямом.

	<i>Персонаж</i>		<i>Літературний напрям</i>
1	Ярема Галайда	А	імпресіонізм
2	Максим Ґудзь	Б	романтизм
3	Наум Дрот	В	експресіонізм
4	Іван Дідух	Г	сентименталізм
		Д	реалізм

55. Установіть відповідність між назвою та жанром (жанровим різновидом) твору.

	<i>Назва</i>		<i>Жанр (жанровий різновид) твору</i>
1	«Лісова пісня»	А	роман у віршах
2	«Мина Мазайло»	Б	повість
3	«Маруся Чурай»	В	драма-феєрія
4	«Тіні забутих предків»	Г	роман у новелах
		Д	комедія

56. Установіть відповідність між персонажами одного твору.

	<i>Персонаж</i>		<i>Персонаж</i>
1	Кий	А	Ярославна
2	Ігор	Б	Гонта
3	Ярема	В	Бондарівна
4	Тетерваковський	Г	Либідь
		Д	Терпилиха

57. Установіть відповідність між письменником і його висловлюванням.

	<i>Письменник</i>	<i>Висловлювання</i>
1	Остап Вишня	А «Сцена ж мій кумир, театр – священний храм для мене!.. В театрі грати повинні тільки справжню літературну драму, де страждання душі людської тривожить кам'яні серця...»
2	Іван Карпенко-Карий	Б «Страшно подумати, що народ, котрий настільки активно брав участь у подіях роду людського, не в змозі був розповісти про своє життя в історичному романі...»
3	Пантелеймон Куліш	В «Треба – любити людину. Більше, ніж самого себе. Тільки тоді ти маєш право сміятися. І тоді людина разом з тобою буде сміятися... із себе, із своїх якихось хиб, недоліків...»
4	Іван Багряний	Г «На дні моїх споминів і досі горить той маленький, але міцний огонь. У ньому пролизуються сині, червоні та золото-білі промені, жевріє і яриться в його глибині щось іще більше, промінясте... Се огонь у кузні мого батька. І мені здається, що запас його я взяв дитиною в свою душу на далеку мандрівку життя...»
		Д «Я повернуся до своєї Вітчизни з мільйонами своїх братів і сестер, що перебувають тут в Європі і там по сибірських концтаборах, тоді, коли тоталітарна кривава більшовицька система буде знесена так, як гітлерівська...»

Частина 3

Власне висловлення

58. Прочитайте наведений текст.

Людина – соціальна істота, а тому їй не властиво надовго залишатися на самоті. Разом із тим багато хто впевнений, що саме самотність допомагає індивіду зрозуміти себе, проаналізувати своє життя. Вони заперечують думку, що тільки оточення може дати об'єктивну оцінку людині, її діям і вчинкам.

Наскільки людині варто дослухатися до думки оточення про неї?

Викладіть Ваш погляд на цю проблему.

2. Аргументи

3а. Приклад із літератури чи інших видів мистецтва

3б. Приклад, що є історичним фактом або випадком із життя

4. Логічність, послідовність

5. Висновок

6а. Орфографія та пунктуація

6б. Лексика, грамати́ка та стилістика

ПОГЛИБЛЕНИЙ РІВЕНЬ

Частина 4

Українська література

Читання та аналіз тексту

Прочитайте текст і виконайте завдання 59–62.

*Тяжким хрестом лежать шляхи.
Ясні вночі, вони сліпі вдень:
Рамено – з Заходу на Схід.
Рамено – з Півночі на Південь.*

*І так – розіп'ята – віки
Вогонь буття не загасила:
Невичерпальний дух який!
Яка непереможна сила!*

*Гноблять, калічать, труять рід,
Ворожать, напускають чари.
Здається, знищено вже й слід –
Лиш потурнаки й яничари.*

*Аж ось Стефаник і Куліш,
Ось Коцюбинський, Леся – квіти
Степів стражденної землі,
Народу самотійні діти.*

*Аж ось підземно загуде
Вулканом націй ціла раса,
І даром Божеським гряде
Нам Прометеїв дух Тараса.*

59. Віршовий розмір твору –

- А хорей
- Б дактиль
- В амфібрахій
- Г анапест
- Д ямб

60. Непереможність українського народу підкреслено в рядку

- А «Тяжким хрестом лежать шляхи»
- Б «Невичерпальний дух який!»
- В «Гноблять, калічать, труять рід»
- Г «Квіти степів стражденної землі»
- Д «Народу самотійні діти»

61. У тексті згадано міфологічний образ, наявний також у творі
- А «Кавказ»
 - Б «До Основ'яненка»
 - В «Мені однаково»
 - Г «Гайдамаки»
 - Д «Заповіт»
62. Антитеза до образу «народу самостійних дітей» наявна в рядку
- А *«Ясні вночі, вони сліпі вдень»*
 - Б *«Яка непереможна сила!»*
 - В *«Лиш потурнаки й яничари»*
 - Г *«Вулканом націй ціла раса»*
 - Д *«Нам Прометеїв дух Тараса»*
63. Установіть послідовність виникнення літературних напрямів (течій).
- А експресіонізм
 - Б романтизм
 - В бароко
 - Г реалізм
64. Установіть послідовність написання творів, де діють такі персонажі:
- А Чіпка
 - Б Дідона
 - В Медвин
 - Г Тагабат

65. Розташуйте імена письменників за часом їхньої літературної діяльності.

- А Григір Тютюнник
- Б Михайло Коцюбинський
- В Григорій Сковорода
- Г Тарас Шевченко

66. Установіть послідовність написання творів, де наявні такі фрагменти тексту:

- А *«Скажи мені, Бджоло, чого ти така дурна? Чи знаєш ти, що плоди твоєї праці не стільки тобі самій, як людям корисні...»*
- Б *«З далекого туману, з тихих озер загірної комуни шелестить шелест: то йде Марія...»*
- В *«Відколи Івана Дідуха запам'ятали в селі ґаздою, відтоді він мав усе лиш одного коня...»*
- Г *«У садочку сиділа родина колгоспника Лавріна Запорожця і тихо співала «Ой піду я до роду гуляти...»*

Частина 5 Українська мова

Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і дайте відповіді на завдання 67–74.

Соціальні мережі: місце зустрічі змінити не можна

Пошук людей в Інтернеті – кого цим здивуєш? Але ця стаття – не про нові знайомства. Поговорімо про сайти, що допомагають зустрітися у віртуальному просторі людям, які загубили одне одного в реальному житті.

(1–4) Такі проекти існують практично в усіх частинах світу: «Friendsreunited» у Великій Британії, «Passado» у Європі, «Facebook» у США. У нашій країні таких починів до останнього часу не було, тому українці активно користуються ресурсами Рунету: «Vkontakte», «MoiKrug» і, звісно ж, «Odnoklassniki».

(5–9) На відміну від проектів на кшталт «LinkedIn», призначених насамперед для пошуку роботи або встановлення ділових контактів, «Однокласники» та подібні до них соціальні мережі охоплюють ширшу інтернет-аудиторію. З їхньою допомогою можна знайти й однокласників, й однокурсників, а також колишніх колег, однополчан, родичів, друзів і знайомих, з якими через певні обставини був утрачений зв'язок.

(10–13) Чим же зумовлена популярність таких соціальних мереж? Чому ми прагнемо відновити колишні зв'язки, чому цікавимося людьми, які знали нас у минулому? Чому для нас так важливо усвідомлювати свою причетність до певного об'єднання?

(14–18) Група первісних людей, яка діяла злагоджено, досягала успіху там, де не впорався б один: відбивала напад ворога, полювала на великих звірів, виконувала масштабні роботи. У групі людина здобувала схвалення, співчуття, підтримку, відчувала свою значущість, виборюючи вищий статус і посідаючи певне місце в соціальній ієрархії.

(19–25) Група «своїх» (свій рід, своє плем'я) відособлювалася від груп «чужих». «Свої» виручали одне одного, захищали від загрози ззовні. Минав час, розширювалися об'єднання людей, ускладнювалися ієрархічні взаємини між ними. Братства земляків, студентів, цехи, гільдії, клуби об'єднували людей зі спільними цінностями, не давали потонути в життєвому морі, допомагали знайти своє місце в соціумі. Причетність до поважної спільноти осявала ореолом слави кожного її члена, надавала йому певних переваг.

(26–33) У сучасному багатомільйонному «суперплемені» привернути до себе увагу, одержати відповідь на заклик, дістатися вершини соціальної піраміди дуже й дуже непросто. Щоб не почуватися самотньою в натовпі, нікому не потрібною, нерелізованою, людина шукає своє місце в малій групі: родині, колективі друзів, колег, однодумців. Знайоме прізвище, знайоме обличчя на екрані монітора – немов усмішка земляка в чужій країні. Хтось згадав про твоє існування, хтось радий, що ти знайшовся, хтось розділив з тобою спогади про минуле – і настрій поліпшується, відчуваєш свою потрібність, причетність до чогось великого та важливого.

(34–40) Казка про Попелюшку недаремно залишається одним з найулюбленіших сюжетів людства. Нам цікаво побачити дивовижні перевтілення й дізнатися, що з ким сталося. Так само важливо побачити реакцію на наше дивовижне перевтілення тих людей, які пам'ятають нас зовсім іншими. «Ти стала такою вродливою!», «У тебе така цікава робота!», «Це ж треба, скільки країн ти об'їздив!», «Які чарівні в тебе дітки!». Як гріють душу такі повідомлення від гостей із минулого! Віряться, що відтинок життя прожитий недаремно.

(41–49) Та є й зворотний бік медалі. Зустрічаючись із людьми, з якими починав життя практично в рівних умовах, завжди мимоволі порівнюєш, дізнаючись, хто чого досягнув і який у тебе вигляд на тлі інших. Коли комусь здається, що життя не вдалося, заслуги не значні (порівняно з іншими), не вельми хочеться зустрічатися особисто. А в Інтернеті, де співрозмовника не видно, більше шансів постати у вигіднішому світлі. Повісив найвдаліші фотографії, трохи прикрасив дійсність, замовчав про проблеми – і тобі цілком можуть позаздрити. «Спілкування з віртуальними проєкціями реальних людей», – так назвав «Однокласники» й подібні до них сайти один зі знайомих користувачів.

(50–55) Утім зустріч «на нейтральному полі» – в Інтернеті – упевненіших у собі осіб, які подорослішали й помудрішали, може враз примирити колишніх конкурентів і недоброзичливців. Тепер, коли всі виросли, багато пережили, можна нікому нічого не доводити, а просто любо, приємно, на новому рівні погомоніти про життя. Може, навіть познайомитися наново. Так через багато років після випуску одружуються колишні однокласники.

(56–69) Віртуальність, що розкріпає, дає можливість обдумати та сформулювати репліки, полегшує спілкування, позбавляє ніяковості. У результаті часто охоче йдуть на контакт, розпитують, додають у друзі тих людей, із якими в «реалі» навряд чи зустрілися б і навіть зідзвонилися б. Звісно, не з усіма знайомцями налагоджується постійне спілкування. Хтось висить у друзях «про всяк випадок», до когось утрачається інтерес після обміну кількома репліками, хтось узагалі не реагує на дружній привіт. Прикро буває, коли людина, яка відіграла у вашому житті архіважливу роль, насилу згадує ваше ім'я. Спогади, що стали частиною вашої історії, для неї – ніщо. Або інша ситуація: до вас у друзі негадано-непрохано нав'язується персонаж із минулого, про якого давно хотілося забути, та ще й тягне із собою у ваше сьогодення своє нове життя, з яким вам не по дорозі. Утім обірвати неприємні зв'язки в Інтернеті на-

багато простіше, ніж у реальному житті. Жарти жартами, а в США недалекоглядних користувачів соціальних мереж спіткала ціла низка скандальних розлучень. Були такі випадки й у наших краях.

(70–75) За час моїх віртуальних екскурсій географія моєї дружби помітно розширилася. Від Мадрида до Бішкека, від Копенгагена до Єрусалима... Єднання – не політичне, а духовне, не однаковість людей, а схожість цінностей, повага й інтерес – те, заради чого варто знову й знову під'єднуватися до Інтернету. Аби, отримавши чергове довгоочікуване повідомлення, відчути: там, за десятками кордонів і за сотнею тисяч кілометрів, тебе розуміють.

За А. Бажал, газета «Дзеркало тижня»

67. Спираючись на текст, укажіть щонайменше три причини, які спонукають людей до спілкування в соціальних мережах.
68. Який історичний процес зумовив утворення сучасного «суперплемені», і чому людина шукає соціального прихистку в малих групах (рядки 19–33)?
69. На основі зіставлення інформації з двох абзаців (рядки 34–49) поясніть, про які два боки однієї медалі пише автор. Викладіть свою думку двома-чотирма реченнями.
70. Поясніть назву «Спілкування з віртуальними проекціями реальних людей» (рядки 47, 48). Запишіть свої міркування у вигляді мікротексту (20–30 слів).
71. Визначте ставлення автора публікації (позитивне, негативне, стримане, байдуже, нейтральне, скептичне) до спілкування людей у соціальних мережах. Запишіть щонайменше одну цитату з тексту, яка підтвердить Вашу відповідь.

72. Людині важливо усвідомлювати свою причетність до певної соціальної спільноти. Випишіть з тексту щонайменше два аргументи на користь цієї думки.
73. Чи визнаєте Ви доречною авторську аналогію між любов'ю людства до сюжету «Попелюшки» й зацікавленістю сучасної людини в інтернет-спілкуванні? Поясніть чому.
74. Спираючись на текст і власний досвід, визначте й схарактеризуйте щонайменше три загрози для користувачів соціальних мереж. Запишіть свої міркування у вигляді тез.